

Čís. 1827.

Přečin dle druhého odstavce §u 303 tr. zák. ve znění zákona z 20. února 1919, čís. 111 sb. z. a n.

O věcech státního nebo politického života promlouvá, kdo probírá s určitého hlediska otázky státního nebo politického života, pojednává o jich významu a dosahu a rozebírá jich důsledky pro veřejný život; nevyžaduje se, by sledoval určitý cíl, zjeměna politický.

(Rozh. ze dne 10. prosince 1924, Zm II 382/24.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Olomouci ze dne 3. května 1924, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem podle §u 303 odstavec druhý tr. zák.

Důvody:

Zmateční stížnost dovozuje nejprve všeobecně, že výklad, jehož se dostalo v rozsudku ustanovení druhého odstavce §u 303 tr. zák. (ve znění zákona ze dne 20. února 1919, čís. 111 sb. z. a n.), je příliš široký a nepřipustně rozšiřující, načež namítá, že výroky stěžovatelovými, jak je zjišťuje rozsudek, není založena skutková podstata přečinu podle §u 303 tr. zák. buď vůbec, neb aspoň ne ve třech bodech rozsudkového výroku. Zmateční stížnost uplatňuje dále názor, že ono ustanovení dlužno posuzovati jako jednotný, vzájemně se doplňující celek, jehož účelem je zameziti vliv a působení kazatelovo na věřící v tom neb onom směru za určitým cílem, zejména cílem politickým. S hlediska názoru posléze vytkého namítá zmateční stížnost, že rozsudkem zjištěné pouhé konstatování fakta, že se agrární strana spojila se stranou sociálně-demokratickou, neodpovídá, nebyl-li označen jistý účel, který by byl stěžovatel sledoval tímto výrokem, zákonnému pojmu promlouvání o věcech politického života, které v něm spatřuje rozsudek. Další rozsudkový výrok, jímž slova stěžovatelova, že jednak »nevěřící učitelé nemohou dobře vychovávat děti a že děti pohoršují«, jednak že »Sokol stojí jednou nohou v pekle a že katolické dítě je v Sokole nenáviděno«, byla podřaděna zákonnému pojmu brojení proti určitým politickým organisacím, zmateční stížnost jednak napadá námitkou, že učitelé nemají posud v republice své organisace (strany) politické, o jaké je řeč v rozsudkových důvodech, jednak napadá jako nesprávný názor, vyslovený v rozsudkových důvodech, že Sokol je spolkem, vyžadujícím členy určitého pokrokového smýšlení, a zdůrazňuje, že Sokol dle samostatných důvodů rozsudkových není organisací určité politické strany, organisace pokroková pak že není ještě organisací politickou. Konečně proti rozsudkovému výroku, který v tom, že se stěžovatel po kázání modlil za zdar voleb, pokud se týče nechal se modliti za šťastný výsledek voleb, spatřuje jeho zasahování do volebního zápasu ve prospěch určité strany (dle rozsudkových důvodů ve prospěch strany lidové), brojí zmateční stížnost námitkou, že stěžovateli jako občanu re-

publiky i jako knězi náleží, aby se modlil za blaho vlasti, a že stěžovatel tím, když vyzval věřící, aby se pomodlili za šťastný výsledek voleb, které mohly blahu vlasti buď prospěti nebo uškoditi, a se při tom ani slůvkem nezmnínil o kterékoli politické straně, konal jen svou vlasteneckou povinnost českého kněze.

Aby bylo lze řešiti spolehlivě otázku správnosti rozsudkového výroku na jedné straně a tím zároveň i otázku opodstatněnosti námitek zmateční stížnosti na straně druhé, nestačí omeziti se na pouhý rozbor samotných výroků stěžovatelových, na něž se vztahují jednotlivé body rozsudkového výroku, nýbrž dlužno vzíti zřetel i k dalším skutečnostem, které nalézací soud dle rozsudkových důvodů za prokázány vzal, a které mají pro řešení shora naznačených otázek závažný význam. Při tom nutno, pokud to dovolují rozsudková zjištění, rozeznávati mezi stěžovatelovými výroky a skutečnostmi, k nimž došlo dne 16. září 1923, a oněmi, které se udály dne 30. září 1923. Pokud jde o den 16. září 1923, zjišťuje rozsudek, že se toho dne konaly volby do obcí, že stěžovatel přečetl z evangelia (slova Kristova) »Běda tomu, z koho pohoršení pochází, lépe by mu bylo, kdyby žernov osličí zavěšen mu byl na hrdlo jeho a puštěn byl do hlubokosti mořské«, že vyzýval při kázání lid, aby se účastnil voleb, aby šli všichni k volbě a aby každý volil podle svého vědomí, aby mu v hodině smrti svědomí ničeho nevytýkalo, ho netížilo, a že řekl dále, že obec bude míti takové hospodáře, jaké si zvolí. Po kázání modlil se za zdar voleb, pokud se týče nechal se modliti za šťastný výsledek voleb. Že volby, zejména i volby do obcí jsou věcí politického života, je zcela nepochybné. Stejně nemůže býti pochybnosti o tom, že stěžovatel ve svém kázání, konaném právě v den voleb, promlouval o volbách, tudíž o věci politického života zejména tím, že dle rozsudkového zjištění jednak vyzýval lid, aby se účastnil voleb, aby šli všichni k volbě, jednak se modlil, pokud se týče nechal modliti za zdar voleb, za šťastný jich výsledek. Zmateční stížnost je na omylu, domnívajíce se, že promlouvání o věcech státního nebo politického života stává se trestným podle §u 303 tr. zák. pouze tehdy, bylo-li jím působeno na věřící v tom neb onom směru za určitým cílem politickým nebo sleduje-li se jím určitý cíl vůbec. Tomuto názoru zmateční stížnosti nenasvědčuje ani doslov, ani vnitřní smysl ustanovení druhého odstavce §u 303 tr. zák. O věcech státního nebo politického života promlouvá již ten, kdo probírá s určitého hlediska otázku státního (politického) života, pojednává o jich významu a dosahu a rozebírá jich důsledky pro veřejný život. Aby svým počínáním sledoval určitý cíl, zejména cíl politický, se tudíž ke skutkové podstatě přečinu dle druhého odstavce §u 303 tr. zák., pokud jí zakládá promlouvání o věcech státního nebo politického života, nevyžaduje. Než rozsudková zjištění, týkající se stěžovatelových výroků o »nevěřících učitelích« a o »Sokolu«, opravňovala nalézací soud k úsudku, že stěžovatel svým promlouváním o volbách sledoval určitý cíl, a to cíl rázu politického. Zevně dochází tento úsudek v rozsudku výrazu oněmi výroky rozsudkovými, dle nichž stěžovatel jednak brojil proti určitým politickým organisacím, jednak zasahoval do volebního zápasu ve prospěch určité strany, a to dle přesvědčení nalézacího soudu ve prospěch strany lidové.

Zmateční stížnost je v nepravu především, pokud dovolávajíc se důvodu zmatečnosti č. 5 Šu 281 tr. ř., namítá, že posléz uvedený závěr rozsudkový jest v rozporu se spisy vzhledem k tomu, že se žádný ze svědků nezminil o tom, že by se byl stěžovatel ve své promluvě jen slůvkem dotkl strany lidové. Námitka, která by spíše mohla přijíti v úvahu jako výtka, že pro onen závěr rozsudkový nejsou uvedeny důvody, je bezpodstatná. Celkové znění a smysl stěžovatelových výroků, jakož i shora dle rozsudku naznačená tendence jejich opravňovala nalézací soud k závěru, že stěžovatel zejména modlitbou za zdar, za šťastný výsledek voleb zasahoval ve prospěch strany, jemu vzhledem k jeho stavu jako katolického kněze blízké, totiž strany lidové, byť ji ve své promluvě výslovně byl nejmenoval. Důsledně pozbývá stěžovatelova zmínka o spojení se strany agrární se stranou sociálně-demokratickou rázu pouhého konstatování fakta, jehož jí dodati se snaží zmateční stížnost; nalézací soud shledal v ní naopak vším právem při nejmenším promlouvání o věcech politického života, kdyžtž zjevná její souvislost s ostatními výroky stěžovatelovými opravňovala nalézací soud k závěru, že ani tato jeho zmínka nebyla prostá tendence, jím vůbec sledované, že se totiž nesla také za shora naznačeným cílem povahy politické. Rozsudkovému závěru, dle něhož stěžovatel při svých útocích proti nevěreckým nebo pokrokovým učitelům měl bezpochyby na mysli politické organizace učitelů, kteří nejsou stoupenci strany lidové, neodporuje zmateční stížnost způsobem, který by odpovídal předpisu Šu 288 čís. 3 tr. ř., popírajíc správnost rozsudkového zjištění, že učitelé, kteří nejsou stoupenci strany lidové, mají své politické organizace, prostým tvrzením opaku. Také další tvrzení zmateční stížnosti, že stěžovatel mluvil pouze proti učitelům jednotlivcům, přiči se rozsudkovému zjištění, jež má ve výsledcích průvodního řízení, na nichž je zbudováno, plnou oporu, dle něhož stěžovatel mluvil dne 16. září 1923 o nevěřících (nevěreckých) učitelích, o učitelích bez vyznání a bez víry vůbec.

Rozhodovací důvody napadeného rozsudku zdají se sice nasvědčovat tomu, že jednou z politických organizací, proti nimž stěžovatel dle rozsudkového výroku brojil, rozumí nalézací soud také jednotu »Sokol«. Možno sice pochybovati o správnosti podobného závěru, byť opřené o úvahu, že »Sokol« je proti »Orlu« a proti tělocvičným spolkům sociálně-demokratickým a komunistickým a že vyžaduje členy určitého pokrokového smýšlení, kdyžtž se v rozsudkových důvodech zjišťuje výslovně, že »Sokol« není organizací určité politické strany, čímž je zároveň řečeno, že »Sokol« není ani organizací politickou. Než nehledě k tomu, že uvedený závěr nedochází výrazu v rozsudkovém výroku, nedoznal stěžovatel oním právně mylným postupem nalézacího soudu žádných hmotné újmy, neboť soud, dospěv v rozsudku při výměře trestu k závěru, »že stěžovateli nic nepřitěžuje«, neshledal okolnosti jemu přitěžující ani v tom, že by trestný čin byl několikerónásobně kvalifikován, ani v tom, že stěžovatel brojil proti více politickým organizacím. Dne 30. září 1923 omezila se činnost stěžovatelova, podřaděná rozsudkem skutkové podstatě přečinu podle Šu 303 tr. zák., dle rozsudkového zjištění výhradně na výroky jednak o učitelích bez vyznání a bez víry, o špatných učitelích, o učitelích pokrokových, jednak o »Sokolu«.

Že by se byly toho dne konaly volby a že by stěžovatel byl také tehdy mluvil o volbách, rozsudek nezjišťuje. Nevztahuje se tudíž na výroky ty zřejmě onen bod rozsudkového výroku, zahrnujícího v sobě společně výroky stěžovatelovy z obojího dne, jímž stěžovatel byl uznán vinným, že do volebního zápasu zasahoval ve prospěch určité strany, a, jak z rozhodovacích důvodů souditi dlužno, ani bod rozsudkového výroku o promlouvání o věcech politického života. Zbývá tudíž řešiti pouze otázku, podřadil-li nalézací soud dotyčné výroky stěžovatelovy správně zákonnému pojmu brojení proti určitým politickým organisacím, či sluší-li přiznati oprávnění námitkám, jimiž také v tomto směru napadá rozsudek zmateční stížnost. Stačí poukázati na předchozí úvahy, jimiž bylo dovedeno jednak, že, pokud jde o výrok o učitelích, zmateční stížnost nepočíná si při uplatňování dotyčné shora uvedené námitky způsobem, který by odpovídal zákonu, jednak, že, pokud jde o výroky o »Sokole«, stěžovatel nedoznal újmy tím, že rozsudkem i tyto jeho výroky snad nesprávně podřaděny byly zákonnému pojmu brojení proti organisaci politické. Bylo proto zmateční stížnost dílem jako neodůvodněnou, dílem jako právně bezpodstatnou, v jednotlivostech pak i jako dle zákona neprovedenou zavrhnouti.

Čís. 1828.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

K pojmu »pobuřování« ve smyslu Šu 14 čís. 1 zákona stačí jakékoliv intelektuelní působení na jiné, směřující k tomu, by u nich vyvolán byl nepřátelský stav a nálada proti právním statkům, v Šu tom chráněným.

Pokud sem spadá výrok, že založení Československé republiky jest prohrěšením se proti právu sebeurčení.

Čin je dokonán již předsevzetím pobuřování.

Po subjektivní stránce stačí úmyslné předsevzetí činu, o němž jest si pachatel vědom, že je způsobilým pobuřovati proti právním statkům, v Šu 14 čís. 1 zákona uvedeným.

(Rozh. ze dne 10. prosince 1924, Zm II 473/24.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku zemského soudu v Opavě ze dne 14. srpna 1924, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem podle Šu 14 čís. 1 zákona ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n., mimo jiné z těchto

důvodů:

Právní posouzení věci není vadným* (čís. 9 a) Šu 281 tr. ř.). Nalézací soud uznal obžalovaného vinným přečinem dle čís. 1 Šu 14 zákona na ochranu republiky proto, že dne 8. března 1924 na veřejné schůzi v Opavě, tudíž veřejně a před více lidmi, pobuřoval proti státu pro jeho vznik slovy: »Heute ist es klar, dass die Gründung der čechoslovakischen Republik ein Verstoss gegen das Selbstbestimmungsrecht var.« Stížnost namítá předně, že rozsudek pozastavuje z celé dlouhé řeči pouze jedinou